

Ak maýanyň ýoly

Category: Geň-taňsy wakalar, Kitapcy

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Ak maýanyň ýoly AK MAÝANYŇ ÝOLY

Biziň Galaktikamyz. Onuň düzüminde 100 milliarddan gowrak ýyldyz bar diýlip hasap edilýär. Oňa garamazdan, ol uly galaktikalaryň hataryna girenok. Çünki uly galaktikalardaky ýyldyzlaryň sany 300 milliarda ýetýär. Şöhle Akmaýanyň ýolunyň (biziň Galaktikamyzyň) bir çetinden beýleki çetine ýetmek üçin 100 müň ýyla golaý wagty sarp edýär, galaktikanyň massasy $1,4 \times 10^{11}$ Günüň massasyna ýetýär diýlip çak edilýär. Gün älemi galaktikanyň Orion şahasynda, merkezinden 10 kps uzaklykda ýerleşip, 250 km/s tizlik bilen hereket edip, galaktikanyň töwereginden 200 million ýylda bir aýlaw edýär. Ýyldyzlaryň hereket edýän tizligi galaktikanyň merkezinden uzaklaşdygyça artyp, 9-10 kps uzaklykda iň ýokary derejesine, ýagny 255 km/s-e ýetip, soňra azalyp başlaýar. Bu bolsa Kepleriň kanunyna laýyk gelenok. Onuň sebäbini galaktikanyň merkezindäki dykzlykdan we merkeziň magnit meýdanyndan görýärler.

Galaktikanyň dartys güýjünden sypmak üçin, Emeli hemra, ýyldyzlar merkezde 700 km/s tizlik bilen, Günüň çägendäki ýyldyzlar 610 km/s tizlik bilen, galaktikanyň çetinde bolsa öz tizliklerinden 240 km/s artyk tizlik bilen hereket etmelidirler. Akmaýanyň ýoluna iň ýakyn galaktika onuň bizden garşyky çetinde, Abdalgolak (Streles) ýyldyz toparynda, Günden 80000 ý. ý. uzaklykda ýerleşýär diýlip çak edilýär. Onuň düzüminde 100000-e golaý ýyldyz bar diýlip hasap edilýär. Akmaýanyň ýoluna ýakyn galaktikalaryň hataryna Uly we Kiçi Magellan bulutlary hem-de Andromeda dumanlyklary hem girýärler. Olaryň hemmesi ýerli galaktikalar toparyny düzýärler. Biziň galaktikamyzyň Gün tarapyndaky çetinde giňligi 2 müň ýagtylyk ýylyna ýetýän, merkezden 8,7 kps uzaklykda ýerleşýän Abdalgolak (Streles), 10 kps uzaklykda ýerleşýän Orion we 12,3 kps uzaklykda ýerleşýän Persey diýen

üç sany şahyr bar diýlip hasap edilýär. Ol şahalaryň aňyrsynda
bölünip geläýmekleri-de, golaýda 3-e bölünäýmegi-de ahmaldyr.
Geň-taňsy wakalar